

Landbrugsstyrelsen

Att.: miljobio@lfst.dk

J.nr. 18-6110-000031

Cc: chbrpe@lfst.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000

F +45 3339 4141

E info@lf.dk

W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høring over udkast til bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2019/2020 (Plantedækkebekendtgørelsen)

Landbrug & Fødevarer har modtaget høringsmaterialet vedrørende udkast til bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2019/2020.

Indretningshensyn for landmanden

Indledningsvist skal det pointeres, at det er alt for sent, at reglerne for efterafgrøder m.v. bliver fastlagt i forhold til landmandens planlægning. At lovgivningen bliver yderligere forsinket på grund af folketingsvalget kunne være undgået ved, at lovgivningen havde været på plads i efteråret 2018. Desuden vil det være nyttigt, hvis vejledningen kom i høring samtidig med bekendtgørelsen.

Behov for forenkling

Der er et stort behov for, at reglerne om efterafgrøder forenkles væsentligt. Den enkelte landmand har i dag svært ved at danne sig et overblik over det samlede krav. Kravet om målrettede efterafgrøder er vanskeligt at forene med sædskiftet, og muligheden for at bruge alternativer er forskellige for de forskellige efterafgrøder osv. Det foreslås, at der igangsættes et arbejde med henblik på at forenkle efterafgrødereglene.

Indtil da så bør reglerne om husdyrefterafgrøder integreres fuldt i de pligtige efterafgrøder, så der kan opereres med et sæt regler mindre.

Generelt er der et ønske fra erhvervet om, at den meget detaljeorienterede regulering bør erstattes af godt landmandskab. Den seneste teknologiske udvikling, som muliggør registrering af markmanagement, åbner døren for nye reguleringsmæssige principper, hvor egenkontrol kan spille en central rolle. I forhold til etablering af efterafgrøder, eller alternativer hertil, handler det om at få fjernet overskydende kvælstof fra jorden på en effektiv måde via mere simple og meningsfulde regler. Godt landmandskab og den teknologiske udvikling bør være naturlige bærende elementer frem for det nuværende regelkompleks, som på en lang række områder besværliggør det at opnå formålet med reglerne for landmænd. I første omgang vil vi på det kraftigste tilskynde, at man sammenlægger datoer og regelforenkles i de eksisterende regelsæt.

Flere arter og blandinger som pligtige efterafgrøder

Der er gentagne gange fremsat ønske til udvidelse af antallet af arter og blandinger, der kan tælle som pligtige efterafgrøder. Dette er blevet meget aktuelt af, at det er konstateret, at også olieræddike kan medføre en opformering af kålbrok, der kan umuliggøre dyrkning af raps i en

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på over 156 milliarder kroner årligt og med 169.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksporterhverv.

Ved at nytænke og synliggøre erhvervets bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.

årrække. Derfor er det vigtigt, at alle kræfter forenes i at få udbredt andre efterafgrøder end olieræddike i sædskifter, der indeholder raps i sædskiftet.

Der skal ske en accept af kvælstoffikserende efterafgrøder. Vi er af den opfattelse, at Aarhus Universitet (AU) har svaret Landbrugsstyrelsen, at såfremt der fastsættes en eftervirkning på 50 kg kvælstof pr. ha, er der ikke risiko for en merudvaskning. Det fremgår af et notat i forbindelse med diskussion om kvælstoffikserende efterafgrøder, hvor Landbrugsstyrelsen spørger, hvordan eftervirkningen af kvælstoffikserende efterafgrøder skal fastsættes, således at merudvaskning i udlægsåret og de følgende år minimeres. AU konkluderer i deres svar på spørgsmålet: "5. *Konklusion. Det vurderes, at under de forudsætninger, som nævnes indledningsvis, og ved pålægning af en udbyttmæssig eftervirkning på 50 kg N/ha for kvælstoffikserende efterafgrødeblandinger kan risikoen for merudvaskning minimeres i forhold til dyrkning af pligtige ikke-kvælstoffikserende efterafgrøder. Det vurderes ligeledes, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at udarbejde omregningsfaktorer forskellige fra 1 for efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter og pligtige ikke-kvælstoffikserende efterafgrøder.*" Det er derfor helt uforståeligt, at der heller ikke i dette udkast til bekendtgørelsen er medtaget kvælstoffikserende efterafgrøder som en mulighed, således at landmænd får flere arter at vælge imellem.

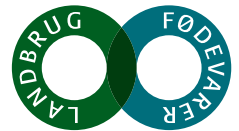
Landbrug & Fødevarer har tidligere foreslået, at det skal være tilladt at iblande udsæd af alle arter i en normal udsædsmængde af en effektiv kvælstofopsamler. På den måde vil landmænd få langt flere muligheder, uden at miljøeffekten kompromitteres. Samtidig er det vigtigt, at kravet til pligtige efterafgrøder, så vidt muligt, bliver lig med kravene til andre typer af efterafgrøder. Og det er vigtigt, at det sker ved at udvide antallet af arter, der tæller som pligtige efterafgrøder. MFO-efterafgrøder skal f.eks. bestå af blandinger. Derfor er det afgørende, at det ved pligtige efterafgrøder er muligt at anvende blandinger – herunder fikserende arter, der både bibeholder en reducerende kvælstofudvaskning og samtidig ikke opformerer sygdomme som kålbrot.

SEGES gennemfører i 2018/19 en omfattende forsøgsserie, hvor optagelsen af kvælstof i forskellige efterafgrøder bestemmes, N-min måles både efterår og forår i alle forsøgsled, og eftervirkningen måles i vårbyg i 2019. På nuværende tidspunkt foreligger målinger af kvælstofoptagelse og N-min. Resultaterne af forsøgene er gengivet i bilag 1 til høringssvaret. Resultatet viser, at kvælstofoptagelsen kun blev forøget med ca. 10 kg kvælstof pr. ha i en blanding af olieræddike og vintervikke i forhold til ren olieræddike, og at blandingen med ikke reducerede N-min både efterår og forår i samme omfang som ren olieræddike. Resultaterne bekræfter altså DCA's antagelse om, at i etableringsåret reducerer blandinger med kvælstoffikserende afgrøder udvaskningen på samme niveau som ren olieræddike. Herunder bør det også være muligt at inkludere udlægsmarker med kløvergræs i udlægsåret, da der også fra sådanne marker er samme høje optag af kvælstof i efterår-/vinterperioden.

Landbrug & Fødevarer vil på det stærkeste opfordre til, at den referencegruppe, som Landbrugsstyrelsen har nedsat omkring efterafgrøder, indkaldes og spørges til råds om, hvordan kvælstoffikserende efterafgrøder kan inddrages i bekendtgørelsen her og nu.

Fleksible etableringsfrister

Af bekendtgørelsen fremgår, at der indføres fleksible etableringsfrister for efterafgrøder, hvilket alt andet lige giver landmanden flere muligheder for at tilpasse sig klimasituationen i et givet år. Landbrug & Fødevarer er fortalere for en sådan fleksibilitet og har foreslået, at den miljømæssige effekt skal sættes efter etableringstidspunktet, og at dette også skulle give mulighed for at godskrive en tidlig etablering af efterafgrøder før d. 20. august. Dette er ikke blevet en del af det nærværende udkast til bekendtgørelse. Landbrug & Fødevarer finder dette stærkt utilfredsstillende,

og den endelige bekendtgørelse bør inkludere en mer-effekt for efterafgrøder, der etableres tidligere end 20. august.

Samtidig vil vi påpege, at muligheden for at så efterafgrøder sent giver problemer med det nuværende regelsæt om efterafgrøder. I nogle tilfælde vil en sen såning af efterafgrøder ødelægge spildkorn med en stor kvælstofoptagelse. Effekten på udvaskningen kan derfor blive negativ. Mulighederne for senere såning af efterafgrøder bør suppleres med, at spildkorn også kan anvendes som alternativ til efterafgrøder måske med en given omregningsfaktor. Det foreslås, at der ses på et krav til et givet NDVI (satellitmålt biomasseindeks) på et givet tidspunkt, for at spildkorn kan accepteres som alternativ til efterafgrøder.

Landbrug & Fødevarer er af den opfattelse, at muligheden for at så efterafgrøder efter d. 20. august bedst indføres i lovgivningen som et alternativ til efterafgrøder. Omregningsfaktorerne beregnes ud fra samme princip, som er anvendt i udkastet til bekendtgørelsen til beregning af tvungen kvotereduktion ved senere såning. Dvs. at § 8 udgår og erstattes med en ny bestemmelse, som placeres efter § 21 i udkastet. Et forslag til tekst kan være:

"Sent såede efterafgrøder kan bruges som alternativ til efterafgrøder sået senest 20. august. Reglerne for sent såede efterafgrøder følger undtaget for såtidspunkter samme regler som for efterafgrøder jf. §§ 3 til 9.

Ved beregning af, om efterafgrødekravet er opfyldt, erstatter 1,2 ha sent såede efterafgrøder sået fra den 21. august til og med 24. august 1,0 ha efterafgrøder, sent såede efterafgrøder sået mellem 25. august til og med 28. august erstatter 1,5 ha efterafgrøder 1,0 ha efterafgrøder og sent såede efterafgrøder mellem 29. august og til og med 29. august 1,0 ha efterafgrøder."

Kvotetræk i forhold til økologiske bedrifter

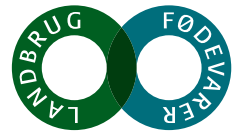
Eftervirkningen af de pligtige efterafgrøder (17/25 kg N/ha) er i forvejen en stor belastning i et "60 N-sædskifte" – men det bliver en ekstremt stor belastning, hvis en økolog sår efterafgrøderne sent og risikerer et yderligere kvotetræk på op til 72 kg N/ha ved såning af efterafgrøder mellem 29. august og 7. september. Efterafgrøderne er fremover registreret på den konkrete mark, så det burde være muligt, at evt. kvotetræk sker i den efterfølgende afgrødes N-norm (forfrugtsværdi) – og ikke som nu i den samlede kvote for bedriften.

Alternativer til efterafgrøder

Tidlig såning

I udkastet til bekendtgørelsen er angivet, at omregningsfaktoren mellem vintersæd og efterafgrøder bibeholdes, således at 4 hektar tidlig sået vintersæd kan erstatte 1 hektar efterafgrøder.

Landbrug & Fødevarer finder, at nye forsøgsresultater fra Aarhus Universitet skal inddrages, og omregningsfaktoren skal ændres, så 1 hektar tidlig sået vintersæd kan erstatte 1 ha efterafgrøder. På Plantekongressen i Herning i januar viste seniorforsker Ingrid Thomsen resultater fra GUDP-projektet VIRK-N, hvoraf 2 af plancherne er gengivet her:

EFFEKT AF TIDLIG SÅNING : EFTERAFGRØDER

	Flakkebjerg	Foulum	Gns.
	Udvaskning (kg N/ha)		
Tidlig såning vintersæd	15	21	18
Byg med efterafgrøder	8	21	14
	Effekt (kg N/ha)		
Tidlig såning : efterafgrøder	-7	0	-3
<i>Virkemiddelkataloget 2014*</i>	-	-	-

*Eriksen et al. (2014)

KONKLUSIONER VIRKN

- Efterafgrøder reducerer udvaskningen markant.
- God effekt af ukrudt og (udsået) spildkorn.
- Tidlig såning af vintersæd reducerer udvaskningen til samme niveau som efterafgrøder.
- Øget kvælstofoptag ved såning den 7. september ift. 23. september på niveau med tidligere estimer.

Formålet med GUDP-projektet VIRK-N var, at omregningsfaktorer mellem de enkelte virkemidler kan fastsættes mere sikkert. Nu foreligger resultaterne af 2 år, og derfor skal disse resultater også effektueres i lovgivningen.

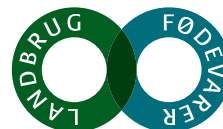
Resultaterne viser, som det også konkluderes, at udvaskningen ved tidligt sået vintersæd er på niveau med udvaskningen fra efterafgrøder. I indlægget konkluderes også, at effekten på kvælstofoptagelse af såtidspunktet er det samme i forsøgene, som blev anvendt ved fastsættelse af de tidligere omregningsfaktorer. Samt at der skal indregnes et dødvægtstab.

Med den nye gødskningslov er det blevet muligt at håndtere dødvægtstabet uden at belaste omregningsfaktorerne. Landbrug & Fødevarer er som udgangspunkt af den opfattelse, at omregningsfaktorerne derfor skal fastsættes efter det fagligt korrekte. Hvis den udvaskningsreducerende effekt ved tidlig sået vinterkorn er den samme som ved efterafgrøder, vil det være helt unødvendigt, at landmanden skal erstatte en tidlig sået vinterhvede med efterafgrøde efterfulgt af vårsæd og på den måde tabe fra 1.000 til 3.000 kr. pr. ha. Landmandens interesse for tidlig såning som alternativ vil stige i takt med stigende krav til efterafgrøder. Stigende krav betyder, at landmanden får et stort krav til efterafgrøder udover kravet til MFO-kravet. Det er derfor yderst relevant og påkrævet, at omregningsfaktoren for tidlig såning ændres til det fagligt korrekte.

Braklagte arealer

Effekten af braklægning på kvælstofudvaskningen er meget sikker i forhold til effekten af efterafgrøder. Derfor ønsker en række landmænd at benytte dette alternativ. Omregningsfaktoren, hvor 1 ha brak svarer til 1 ha efterafgrøder, fremmer imidlertid ikke anvendelsen af brak. Fagligt set reduceres udvaskningen fra brak i forhold til efterafgrøder i en grad, så 1 hektar brak kan erstatte 2 hektar efterafgrøder. Landbrug & Fødevarer er bekendt med, at omregningsfaktoren skyldes det såkaldte dødvægtstab.

Landbrug & Fødevarer finder det nødvendigt, at brak som virkemiddel fremmes. Det vil give landmanden mulighed for bedre at kunne placere brak i ID15 oplande med lav retention, og derved

løse en del af efterafgrødeforpligtigheden administrativt let. Desuden vil miljøeffekten være meget sikker. Landbrug & Fødevarer foreslår derfor, at omregningsfaktoren ændres til, at 1 hektar brak svarer til 2 hektar efterafgrøder. Det forudsættes, at håndteringen af det såkaldte dødvægtstab ikke medfører uproportionelle merkrav til landbruget. Landbrug & Fødevarer indgår meget gerne i dialog herom.

Intelligente bufferzoner (IBZ)

I de politiske aftaler om målrettet regulering omtales, at det er vigtigt at få indført alternative virkemidler. Derfor mener Landbrug & Fødevarer også, at Intelligente bufferzoner (IBZ) skal være en mulighed. Effekten af tiltaget er vurderet i et notat fra DCA 29. juni 2018. (Levering på bestillingen ” Intelligente bufferzoner: Omregningsfaktor til efterafgrøder”). Tiltaget må anses for at være tilstrækkeligt dokumenteret. Landbrug & Fødevarer er ikke enige i de angivne omregningsfaktorer, men ordningen skal under alle omstændigheder medtages. Det er vigtigt at signalere, at nye tiltag implementeres, så snart de er tilstrækkeligt dokumenteret.

Vedr. definition af efterafgrøder

Der stilles krav om, at efterafgrøder skal efterfølges af en forårssået afgrøde. Kravet har været gældende siden krav om efterafgrøder blev indført i regelsættet. Kravet bør bortfalde, da dyrkningspraksis har ændret sig, herunder at f.eks. efterårsetableret vårhvede sker i stigende omfang. Her giver reglen om en ”forårssået” afgrøde ikke mening rent miljømæssigt. Det bør være muligt at etablere efterårssået vårhvede efter pligtige efterafgrøder.

Rettidighed i forhold til fastsættelse af kravet til husdyrefterafgrøder

Kravet til husdyrefterafgrøder fastlægges ud fra bilag 2 i bekendtgørelsen. I 2019 blev det forventede krav til husdyrefterafgrøder først offentliggjort primo februar 2019, og det blev først tilgængeligt i GKEA 27. februar 2019. Det er en nødvendighed, at Landbrugsstyrelsen sikrer, at kravet til husdyrefterafgrøder er tilgængeligt for landmanden og landmandens konsulent, når landmanden får lavet mark- og gødningsplanlægning i løbet af efteråret/vinteren forud for efteråret, hvor efterafgrøderne skal etableres. Det vil sige, at kravet til husdyrefterafgrøder for efteråret 2020 skal være offentligt tilgængeligt fra ca. 1. oktober 2019, hvor rådgivningscentre påbegynder mark- og gødningsplanlægningen for 2020. Ligeledes skal husdyrefterafgrødekravet kunne beregnes i skemaet Gødningskvote og efterafgrøder fra 1. februar.

Overdragelse af opsparede efterafgrøder ved ophør

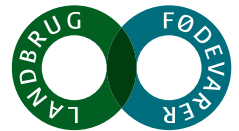
Der er også stort behov for at ændre den praksis, som LBST har indført med, at virksomheder, der ikke har et efterafgrødekrav, og/eller ikke er ophørt i Register for Gødningsregnskab, ikke kan overdrage opsparede efterafgrøder til andre virksomheder inden for samme opland. Der er eksempler på, at store arealer med efterafgrøder ”går tabt” for landmanden ved forpagtning/salg af landbrug. Dette kan ikke være intentionen i bekendtgørelsen.

Dispensationsmulighed for efterafgrøder

Der er generelt brug for dispensationsordninger både for den enkelte landmand samt regionalt og nationalt. Det gælder f.eks. for efterafgrøder. Der kan komme år, hvor etablering af efterafgrøder om efteråret er umuligt grundet usædvanlige klimatiske forhold. Det skal ikke komme landmanden til skade. Generelt kræver de meget detaljerede regler en fleksibel og hurtig administrationspraksis, så reglerne kan blive tilpasset de praktiske – og de faktiske forhold i marken.

Vedr. konvertering af mellemafgrøder til efterafgrøder

SEGES noterer sig, at muligheden for at konvertere mellemafgrøder til efterafgrøder udgår, hvilket er en potentiel forringelse for landmanden. Vi har hos Landbrugsstyrelsen efterlyst oplysninger om

antal ha mellemafgrøder, der bliver konverteret årligt, men har endnu ikke fået arealet oplyst, så vi ved ikke, hvor mange hektar det drejer sig om.

Ændring af indberetning af efterafgrøder og økonomisk konsekvens

I bekendtgørelsen lægges der op til, at efterafgrøderne skal indberettes på markniveau, herunder at der skal vedhæftes et særskilt kort til denne indberetning. Langt hovedparten af efterafgrødeindberetningen foretages via fuldmagt af landmandens konsulent. SEGES har i juni 2018 spurgt en række rådgivningscentre i forhold til forventet øget tidsforbrug for det ændrede indberetningskrav, der betyder, at der skal bruges længere tid på indberetningen. Planteavlskonsulenterne vurderer, at der i gennemsnit skal bruges 0,5-1 time ekstra i forhold til indberetning af efterafgrøde pr. bedrift. I 2019 er der indsendt knap 25.000 skemaer for Gødningskvote og Efterafgrøder, og med en forventet timepris på 1.000 kr., så vil et mertidsforbrug på mellem 0,5 og 1 timer medføre en samlet merudgift til landmændene på op til 25. mio. kroner.

Forslag til præcisering i § 20 stk. 2

"Overføres" foreslås erstattet af "opsøres til en senere planperiode".

Vedr. overførsel af efterafgrøder mellem to bedrifter

Der bør ikke være krav om en skriftlig aftale ud over overførslen af efterafgrøder mellem de to bedrifter i GKEA. Evt. fulgt op af en validering i GKEA-skemaet.

Vedr. indberetning af markkort

Det fremgår, at der skal indberettes markkort senest 10. september jf. § 22 stk. 1 nr.1. Landbrug & Fødevarer finder, at dette ikke bør være nødvendigt, hvis ikke der er ændringer ift. det indsendte Fællesskema 2019.

Tilknytning af markkort til efterafgrøde-skemaet har i ansøgningsrunden 2019 vist sig at gøre indberetningen af efterafgrøder meget kompliceret og administrativt dyr for landmanden. Der bør derfor ikke stilles krav om tilknytning af markkort eller kun i helt særlige tilfælde.

Tilmelding af efterafgrødearealer mod gebyr

Ved manglende tilmelding af efterafgrøder senest 10. september bør det være muligt at øge efterafgrødearealet mod betaling af gebyr eller ved en konsulentordning efter denne dato. Fx kan der være efterafgrødearealer, som er tvivlsomme den 10. september pga. tørke eller snegleangreb, som kommer i vækst, og som ikke kan overholde etableringskravene.

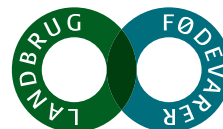
Automatisk overførsel af efterafgrøder

Landbrug & Fødevarer finder, at hvis ikke det angives, bør det være således, at overskuddet overføres til en senere planperiode automatisk.

Undtagelse for forbud mod jordbearbejdning for helsædsmajs (§ 28, stk. 4)

Landbrug & Fødevarer finder, at undtagelsen for forbud mod jordbearbejdning bør inkludere majs til helsæd såvel som kolbemajs.

Landbrug & Fødevarer finder desuden, at arealer, hvor der om foråret skal etableres udlæg af kløverfrø og/eller frøgræs, bør tilføjes til arealer, der fritages fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning i lighed med f.eks. roer til fabrik eller gartneriafgrøder, der etableres om foråret. Dette skyldes, at bekæmpelsen af græsukrudt efter tab af centrale plantebeskyttelsesmidler er vanskeliggjort, og derfor er der behov for mere intelligente løsninger. En effektiv løsning er at bringe ukrudtsgræsser til spiring hurtigst muligt efter høst ved hjælp af jordbearbejdning, så der er et godt

grundlag til at etablere udlæg af kløverfrø og frøgræs om foråret. Det vurderes, at andelen af forårssået kløverfrø og frøgræsudlæg er ca. 2/3, og at denne andel er stigende.

Med venlig hilsen

Nikolaj Ludvigsen
Chefkonsulent

Vand & Natur

D +45 3339 4458
M +45 5118 3318
E nlu@lf.dk